

SYMPOZJUM SPECJALNE

DZIEDZICTWO KLASYKÓW NAUKOZNAWSTWA W ŚWIETLE NAJNOWSZYCH TRENDÓW METODOLOGICZNYCH

ABSTRAKTY:

Józef Bremer (Akademia Ignatianum w Krakowie)

Zrównoważony rozwój nauki w perspektywie filozoficznej

Uprawiając zrównoważony rozwój nauki (sustainability science) skupiamy się na badaniu dynamiki wzajemnego oddziaływania pomiędzy przyrodą, technologią a społeczeństwem. Podejście takie wymaga wspierania oraz rozwijania nowego rozumienia nauki, co widać np. w międzynarodowym programie Science and technology for sustainability, finansowanym przez "National Academies" Stanów Zjednoczonych, a także w tworzeniu nauk multi- inter- i transdyscyplinarnych. Tym samym zrównoważony rozwój nauki niełatwo wpasować w ustalone i przyjęte kryteria uzasadniania oraz uprawiania nauki. W referacie spojrzymy z perspektywy filozoficznej na takie podstawowe cechy tej transdyscyplinarnej nauki, jak: (1) normatywność, (2) zaangażowanie do procesu badawczego osób spoza środowiska akademickiego, (3) współpraca przedstawicieli nauk humanistycznych, społecznych i ścisłych.

Paweł Kawalec (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II)

W kierunku dojrzałości metodologicznej badań naukowych

W porównaniu z pierwotnym zamysłem twórców naukoznawstwa (F. Znaniecki, M. i S. Ossowsky), współcześnie odnotowujemy ogromne zróżnicowanie w obrębie kilkunastu dyscyplin naukowych, które osiągnęły dojrzałość instytucjonalną. W referacie zaprezentowana jest teza o dominującej współcześnie ekonomizacji badań naukowych oraz zaprezentowane są hipotezy wyjaśniające genezę tej tendencji. Powstaje pytanie, na ile dziś możliwy jest powrót do pierwotnej idei naukoznawstwa ugruntowanego w dyscyplinach humanistycznych. To pytanie jest w referacie rozwinięte w kontekście współczesnego podejścia metodologicznego w badaniach interdyscyplinarnych, jakim są metody mieszane.

Jan Woleński (Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie)

O wewnętrznej i zewnętrznej integracji nauk

Postulat integracji nauk jest powszechnie wysuwany we współczesnej metodologii nauk. Niech P będzie określonym przedmiotem badań, wyróżnionym np. w związku z

aktualną (także projektowaną) systematyką prac badawczych. P należy oczywiście do jakiejś dziedziny (dyscypliny D). Trudno izolować P od tego, co dzieje się w D. Postulat uwzględnienia w badaniu przedmiotu P rezultatów w obrębie dziedziny D jest postulatem integracji (wewnętrznej) w ramach dyscypliny D, np. poszukiwani wielkiej teorii w fizyce, wymaga uwzględnienia zarówno mechaniki kwantowej, jak i teorii względności. Jeśli jednak rozważamy takie dziedziny jak biochemia lub fizykochemia, od razu widać, że integrują one różne dyscypliny. Jest to przykład integracji zewnętrznej. Trzeba mieć na uwadze, że podział na dyscypliny może być dokonywany z uwagi na przedmiot lub metodę. Stosownie do tego można mówić o integracji przedmiotowej lub metodologicznej. O ile sytuacja w naukach przyrodniczych jest względnie klarowna, to inaczej jest w dyscyplinach humanistycznych i społecznych. Ma to swoje odbicie w nazewnictwie, np. w funkcjonowaniu takich nazwa, jak „kulturoznawstwo”, „naukoznawstwo”, „prawoznawstwo” czy „religioznawstwo”. Z założenia, integrują one rozmaite perspektywy badań nad danymi zjawiskami (kultura, nauka, prawo, religia), ale powstaje pytanie, co nadaje jedność tym dziedzinom.